

Izrada priloga za Hrvatsku radioteleviziju

Oletić, Nikola

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:316965>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

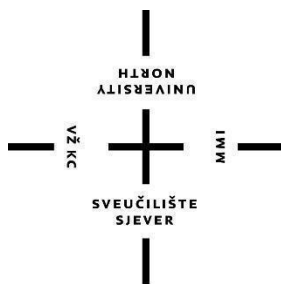
Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-28**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

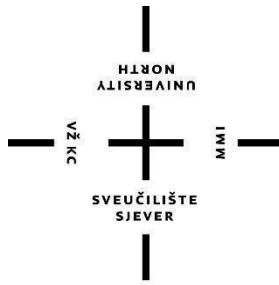
Sveučilište Sjever

Završni rad br. 910/MM/2024

Izrada priloga za Hrvatsku radioteleviziju

Nikola Oletić, 0336051530

Varaždin, rujan 2024. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za Multimediju, oblikovanje i primjenu

Završni rad br. 910/MM/2024

Izrada priloga za Hrvatsku radioteleviziju

Student

Nikola Oletić, 0336051530

Mentor

mr. sc. Dragan Matković, dipl.ing.
viši predavač

Varaždin, rujan 2024. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za multimediju

STUDIJ preddiplomski stručni studij Multimedija, oblikovanje i primjena

PRISTUPNIK Nikola Oletić

MATIČNI BROJ 0336051530

DATUM 5.09.2024.

KOLEGIJ Digitalna video produkcija

NASLOV RADA Izrada priloga za Hrvatsku radioteleviziju

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU The making of a video feature for Croatian radio-television

MENTOR mr.sc. Dragan Matković dipl.ing.

ZVANJE Viši predavač

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. mag.rel.publ. Nikola Jozić, pred. - predsjednik
2. doc. dr.sc. Andrija Bernik - član
3. mr. sc. Dragan Matković, v.pred. - mentor
4. pred. Anja Zorko, mag.ing.techn. graph. - zamjenski član
5. _____

Zadatak završnog rada

BROJ 910/MM/2024

OPIS

Ovaj rad prikazuje proces izrade videopriloga za Hrvatsku radioteleviziju (HRT). Rad istražuje sve ključne faze produkcije, počevši od inicijalnog istraživanja i idejnog koncepta, zatim pisanja scenarija, snimanja i montaže. Cilj je pružiti cjelovitu sliku o koracima i tehnikama potrebnim za stvaranje profesionalnog televizijskog sadržaja. Kroz teoriju i praktične primjere, rad analizira zahtjeve i standarde HRT-a.

U radu je potrebno:

1. definirati prava i zahtjeve HRTa,
2. prikazati izradu sinopsisa i kostura,
3. prikazati proces snimanja,
4. prikazati obradu materijala,
5. prikazati pregled gotovog materijala.

ZADATAK URUČEN

10.9.2024.

POTPIS MENTORA

SVEUČILIŠTE
SIEVER

Handwritten signature of the mentor.

Zahvala

Zahvaljujem poštovanom profesoru mr. sc. Draganu Matkoviću, dipl.ing., HRT centru Čakovec i Krojačkom obrtu ANNA, jer bez njih i njihove pomoći ovaj rad ne bi postojao.

Sažetak

Ovaj završni rad bavi se procesom izrade videopriloga za Hrvatsku radioteleviziju (HRT). Rad istražuje sve ključne faze produkcije, počevši od inicijalnog istraživanja i idejnog koncepta, zatim pisanja scenarija, snimanja i montaže. Cilj je pružiti cjelovitu sliku o koracima i tehnikama potrebnim za stvaranje profesionalnog televizijskog sadržaja. Kroz teorijski okvir i praktične primjere, rad analizira specifične zahtjeve i standarde HRT-a.

Ključne riječi: prilog, novinar, izjava, snimanje, iNews, kostur, zvuk, klip, arhiva

Abstract

This final undergraduate thesis deals with the process of creating video attachments for Croatian Radio and Television (HRT). The work explores all the key stages of production, starting with the initial research and idea concept, then writing the script, shooting and editing. The goal is to provide a complete picture of the steps and techniques required to create professional television content. Through the theoretical framework and practical examples, the paper analyzes the specific requirements and standards of HRT.

Keywords: video attachment, journalist, statement, recording, sound, clip, picture

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Zahtjevi autorima videopriloga.....	3
3. Opis izrade videopriloga - Novinarstvo i kamera.....	4
3.1. Priprema.....	4
3.2. Rad na terenu.....	8
3.3. Izrada kostura i pregled materijala.....	9
3.3.1 iNews.....	10
3.4. Pripovjedač.....	14
4. Opis izrade videopriloga - Montaža.....	15
4.1. Edius X.....	15
4.1.1. Media pool.....	16
4.1.2. Rezanje off-tona i izjava.....	16
4.1.3. Označavanje i postavljanje klipova.....	19
4.1.4. Prilagođavanje zvuka.....	21
5. Pregled gotovog videopriloga.....	24
6. Zaključak.....	25
7. Literatura.....	26
9. Televizijski prilog.....	29

1. Uvod

U današnjem medijskom okruženju, koje je obilježeno brzim tehnološkim napretkom i promjenama u načinu na koji publika konzumira informacije, vještine izrade videopriloga postaju sve važnije. Ovaj završni rad bavi se detaljnim prikazom procesa stvaranja videopriloga, od ideje do finalnog proizvoda, te njegovom prilagodbom zahtjevima Hrvatske radiotelevizije (HRT).

Cilj ovog rada je prikazati sve faze izrade videopriloga, uključujući istraživanje teme, pisanje scenarija, snimanje, montažu te postprodukciju. Poseban naglasak bit će stavljen na praktične aspekte rada, uključujući korištenje opreme, rješavanje tehničkih izazova i montiranje samog priloga.

Kroz detaljno istraživanje i praktične primjere, ovaj rad nastoji pružiti cjelovitu sliku o procesu izrade videopriloga te osposobiti buduće medijske profesionalce za rad u dinamičnom i zahtjevnom okruženju televizijske produkcije.

Ovaj prilog istražuje priču o krojačima koji su posvećeni umjetnosti stvaranja ženske odjeće. Od tunika do majica, haljina i još mnogo toga. Kroz duboki uvid u njihovu svakodnevnu rutinu i strast prema svom zanatu, prati se inspiracija koja proizlazi iz ljubavi prema estetici i želji za stvaranjem elegantnih i unikatnih komada odjeće. Ovaj prilog otkriva dušu njihovog rada, istražujući svaki korak u procesu stvaranja. Od odabira tkanina do preciznog krojenja i šivanja.

2. Zahtjevi autorima videopriloga

Snimanje djece je dozvoljeno u određenim situacijama.

Ako prilog prati obitelj onda se djeca mogu snimati uz dopuštenje roditelja. Ako je u pitanju snimanje škole ili vrtića HRT može snimati uz dopuštenje ravnatelja/ice i roditelja, najčešće se djeca snimaju iz raznih kutova gdje im se lica ne vide.

Reklame se moraju izbjegavati.

HRT ne nudi besplatne reklame, te se tako snimanje nekakvih logotipova mora izbjegavati ili ako se ne može izbjeći, npr logo na majici osobe koju se snima, onda se naknadno zamagli u montaži. U posebnim situacijama kada se snima plan totala ponekad se u pozadini vidi nekakva reklama ili logotip, u takvim situacijama nije potrebno zamagliti sliku pošto je fokus kadra na neki drugi objekt.

Ne spominjati ime ustanove za svrhu reklame.

Isto kao i zahtjev prije, ime je također potrebno izbjegavati, u ovom radu je obrađen prilog o temi krojački obrt, ali se ime obrta ne spominje u konačnom prilogu. Ime se spominje ako se radi o nekakvim velikim ustanovama.

3. Opis izrade videopriloga - Novinarstvo i kamera

3.1. Priprema

Primarni posao novinara je da istražuje poželjne teme te kada odluči o temi, predlaže se ideja za prilog te se radi kratak sinopsis od nekoliko rečenica. Nakon odobrenja televizijske kuće. Ako je osoba voljna stati pred kameru dogovara se datum snimanja koji odgovara objema stranama. Novinar zatim kreće s formuliranjem pitanja koja će postaviti osobama vezanima uz temu priloga. U slučaju snimanja većeg događaja novinar priprema općenita pitanja koja može postaviti nasumičnim prolaznicima koji su voljni stati pred kameru.

Sinopsis

Ovaj prilog istražuje priču o krojačima koji su posvećeni umjetnosti stvaranja ženske odjeće. Od tunika do majica, haljina i još mnogo toga. Kroz duboki uvid u njihovu svakodnevnu rutinu i strast prema svom zanatu, pratimo njihovu inspiraciju koja proizlazi iz ljubavi prema estetici i želji za stvaranjem elegantnih i unikatnih komada odjeće. Ovaj prilog otkriva dušu njihovog rada, istražujući svaki korak u procesu stvaranja. Od odabira tkanina do preciznog krojenja i šivanja.

Pitanja postavljena osobama vezanima u temu i odgovori:

Vlasnik

PITANJE: Koliko dugo se već bavite proizvodnjom te što vas je zapravo potaknulo krenuti u ove vode?

Krojački obrt Anna posluje već punih 28 godina. Uz mene posao vodi i moja sestra Darinka. Naša majka je započela obrt, no sestra i ja smo gajile ljubav i poštovanje prema tekstilnoj struci pa smo tako nastavile posao. Zahvaljujući toj ljubavi danas Anna ima zaposlenike, dućane i proširenu mrežu koja posluje pozitivno.

Možete li nam opisati proces izrade odjeće u vašem obrtu? Koju vrstu odjeće krojite, koji materijal koristite, koji su najprodavaniji proizvodi, te da li vaše proizvode kupuju mlađi ili stariji?

Anna pokriva cijeli proces izrade proizvoda, od idejne skice, tehničkog crteža, kroja kojeg izrađuje konstruktor, izradi se prototip i kreće se u izradu svakog modela. U našoj radionici podijeljeni su poslovi i radni procesi. Poštuje se norma i u našem obrtu mahom rade žene srednjih godina koje ručno na šivaćim strojevima izrađuju svaki model. Iza toga svaki odjevni predmet odlazi na kontrolu, glačanje, pakiranje iza čega se skladišti i distribuira.

Izrađujemo sve vrste gornje odjeće s naglaskom na pletiva i pamuk no radimo i ostalu konfekciju. Dakle to su majice, tunike, bluze, košulje, jakne kao i hlače, tajice. Posebno izrađujemo i donje rublje od najfinijeg pamuka i posebnih krojeva po čemu smo isto poznati kod naših kupaca. Naglašava se da je to hrvatski proizvod i da je 100% proizveden u Međimurju a posebnu pažnju pridajemo kvaliteti kako materijala tako i izrade.

Koji su najveći izazovi s kojima se suočavate u poslovanju? Da li postoji konkurencija bilo da se radi o velikim brendovima ili nekim drugim lokalnim proizvođačima?

Prvi veći izazov bila je pandemija Covida u kojoj su se trgovine zatvorile na određeno razdoblje i stala je prodaja. Kako se u tom razdoblju sve prebacilo u digitalu, tako smo i mi tom problemu doskočili otvaranjem *web-shopa*. To nam je djelomično riješilo problem, drugi je bio kako u moru trgovina iskočiti i privući kupce koji su navikli na kupovinu u trgovinama, no i to se s vremenom promijenilo tako da sada imamo kupce kako na web trgovini tako i uživo.

Drugi veliki problem je što nema dovoljno kadra odnosno šivača i što smo neko vrijeme bili zatrpani robom koja dolazi izvana i uvozi se a nema kvalitete.

Sve je teže pronaći radnike u ovakvim strukama, kakva je situacija kod vas? Možete li nam reći nešto više o vašem timu i radnoj atmosferi u obrtu, te o vašem odnosu s kupcima i koliko su vam zapravo bitni ti ljudski odnosi?

U današnje vrijeme kad ste proizvođač veliki je problem i izazov uskladiti cijene gotovih proizvoda s konstantno rastućim troškovima proizvodnje, tu bi navela cijene energenata, repromaterijala te rada. Naša kvaliteta je na prvom mjestu usprkos svemu, naglasak je također na timskom radu jer bez timskog rada i suradnje svih ne možete puno postići a mi smo opstali 28 godina. Svaki naš radnik je važan. Pazimo na to da se radnice osjećaju ugodno na svojim radnim mjestima, pazimo na resurse, recikliramo maksimalno. Maksimalnu pažnju pridajemo i tome da sudjelujemo u zelenoj obnovi i tranziciji tako da je u tijeku izgradnja solarne elektrane za vlastite potrebe.

Svaki naš kupac je važan i trudimo se ugoditi svima na način da je bilo kakav prepravak na odjeći prema željama kupca na naš trošak. Često imamo popuste kako bi naša odjeća bila dostupnija što širem krugu kupaca, ali naše trgovkinje su zaslužne uz našu kvalitetu za povratak kupaca u naše dućane. Isto tako ruke svake naše šivačice i svih koji rade uz nas i s nama.

Dizajner

Kako se vaš dizajnerski proces prilagođava različitim trendovima u modnoj industriji?

Pravci koji me vode su *fashion weekovi* koje gledam sezonu koja tek dolazi, ako radimo proljeće ljeto ja na jesen već moram znati te trendove koji će biti, ujedno i boje, gledam boje vrlo često, odaberemo boje sezone, već po *pantonu* ovisi o sezoni, ovisi o boji i onda ih pokušavam prilagoditi hrvatskom tržištu.

Trgovac

Koje su najpopularnije vrste proizvoda koje nudite u svojoj trgovini i zašto mislite da privlače kupce?

U trgovinama Anna najviše se prodaju tunike s aplikacijom u više boja i u kombinacijama raznih dezena. To je jedan od proizvoda po kojemu smo našim kupcima poznati, i gotovo nitko u Hr ne proizvodi u tolikoj mjeri i kvaliteti kao Anna. Nakon tunika tu su Annine haljine i majice izrađene od pamučnih i viskoznih materijala koje se ističu krojem, originalnošću i kvalitetom izrade i materijala.

Kako komunicirate s kupcima i kako im pomažete pronaći pravi proizvod za njihove potrebe?

Kupci su navikli na naše trgovine u Murskom Središću i Prelogu gdje dolaze a osjećaju se ugodno i slobodno isprobavaju odjeću. Često imamo popuste o kojima naše kupce obavještavamo putem radijskih reklama na lokalnim radio stanicama te društvenim mrežama. Na taj način smo dostupni širem broju kupaca pa nas često posjete i kupci iz okolnih županija ali i Slovenije.

Žene su naši najčešći kupci a one još uvijek vole doći i isprobati odjeću na sebi. Vrlo često isplaniraju kupnju nekog proizvoda ali nakon dolaska isprobaju i druge naše modele u raznim bojama, kupe proizvod jer im se sviđa kako u njemu izgledaju. Annini proizvodi garantiraju kvalitetu i udobnost, a dajemo svakoj ženi moderan izgled a mi smo kao prodavači svakome na usluzi.

3.2. Rad na terenu

Na teren izlazi tim od 2 ili 3 osobe. Osobe koje su obavezne su novinar i kameraman. Ovisno o vrsti snimanja i tonski tehničar.

Novinar: Uzimanje izjava, postavljanje prije određenih pitanja, te naknadno ispitivanje po potrebi. Kada se kamere ugase novinar postavlja općenita pitanja kako bi dobio bolji uvid u temu ili postavlja pitanja vezana uz brojke (godine, statistika...), takva pitanja se postavljaju najčešće nakon snimljene izjave kako ne bi došlo do zastoja govornika pred kamerom i najčešće o brojkama priča pripovjedač u konačnom prilogu. Ovisi od novinara do novinara, pojedini ispitaju osobu o takvim brojkama i statistikama prije uzimanje izjave pa da intervjuirana osoba navedene podatke ponoviti pred kamerom.

Kameraman: Osoba zadužena za snimanje kadrova i izjave. Snimanje kadrova okoline i detalja ili prizora vezanih uz temu. Uzimanje izjava, prilagođavanje kamere, pazi na trećinu i "špek" (predmet u kadru koji se izbjegava). Nakon što se kamera uključi te novinar krene postavljati pitanja kamera se ne dira kako bi kadar ostao konzistentan.

Tonski tehničar: Osoba zadužena za ton, najčešće potreban kada se izjave uzimaju vani zbog prirode, odnosno vremenskih uvjeta poput vjetra, u slučaju snimanja u zatvorenim prostorima njegova pomoć nije potrebna, u tom slučaju novinar drži mikrofona, dok kameraman prati stanje tona na kameri.

Koraci korištenja kamere:

1. Postavljanje glave stativa u vodoravni položaj pomoću libele koja se nalazi na vrhu stativa kako bi videomaterijal bio vodoravan.
2. Postavljanje balansa bijele na kameri.
3. Zumiranje do kraja na neki udaljeni predmet te izoštravanje, po želji i potrebi se odzumira i zumira za pravilno kadriranje, opcija za izoštravanje se nakon izoštravanja detalja ne dira kako bi se dobila najčišća kvaliteta slike, pazi se na pravilo trećine i *špek*.
4. Snimanje nekog kadra minimalno po 10 sekundi, u gotovom videoprilogu najčešće kadrovi traju po 3 sekunde, snima se po 10 sekundi da ako nešto uleti u kadar (npr. prolaznik, kukac...) da bi se kadar i dalje mogao iskoristiti.

Postupak snimanja završnog rada:

Snimanje kadrova obrta, odjeće, proizvodnje, radnika te dućana. Uzimanje izjave vlasnice, dizajnerice i trgovkinje. Namještanje kamere po visini osobe koju se intervjuira. Kako ta osoba ne bi izgledala preniska ili visoka. Za uzimanje izjave su uvijek potrebne dvije osobe novinar koji postavlja pitanja i kameraman koji prati intervju.

Slika 3.1. Rad na kameri [1]

3.3. Izrada kostura i pregled materijala

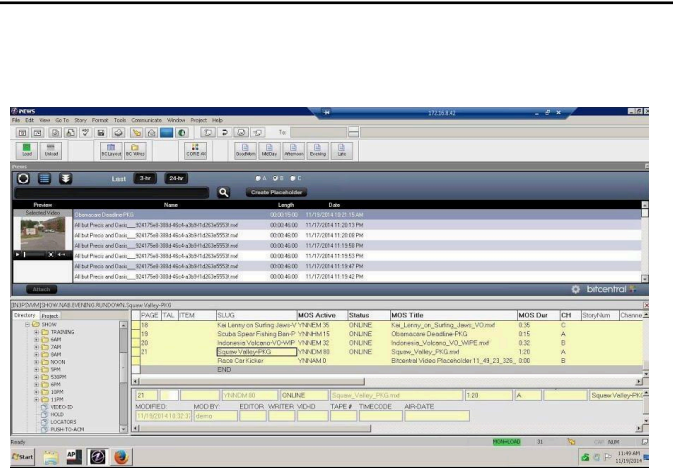
Prebacivanje materijala s kartice od kamere na računalo u program iNews, pregled sveukupnog materijala i izrada kostura. Novinar pregledava materijal i izjave, radi tekst (odnosno kostur). Izrađuje pisani dio priloga koji se sastoji od teksta koji čita pripovjedač (novinar) i označava gdje i koji dijelovi izjave se režu kako bi olakšao posao montažeru, te mu jasno i jednostavno prenio svoju viziju.

3.3.1 iNews

iNews je program kojeg novinari koriste kako bi pregledali snimljeni materijal, te spremili na *network disk* kako bi montažer lakše došao do materijala. Program se također koristi za pisanje kostura, odnosno teksta koji prati prilog.

3.2. iNews logo

3.3. Prikaz programa

Sivim dijelom su na kosturu prikazani dijelovi intervjua, numerički broj označava naziv pod kojim se nalazi video i vremenski kod koji je potrebno izrezati te staviti u prilog.

Kostur: Krojački Obrt Anna vode dvije sestre. U malome gradiću na krajnjem sjeveru Hrvatske - Murskome Središću posluju punih 28 godina.

8566 - 7:54-8:10

Naša majka je započela obrt, no sestra i ja smo gajile ljubav i poštovanje prema tekstilnoj struci pa smo tako nastavile posao. Zahvaljujući toj ljubavi danas zapošljavamo djelatnike, i imamo svoje trgovine.

Obrt pokriva cijeli proces izrade, od idejne skice do gotovog proizvoda.

8566 - 8:21-8:37

Izradi se prototip i kreće se u izradu svakog modela. U našoj radionici podijeljeni su poslovi i radni procesi. Poštuje se norma i u našem obrtu mahom rade žene srednjih godina koje ručno na šivaćim strojevima izrađuju svaki model.

8566 - 9:11-9:22

Izrađujemo sve vrste gornje odjeće s naglaskom na pamuk no radimo i ostalu konfekciju. Dakle to su majice, tunike, bluze, jakne kao i hlače, tajice...

Iako mali i ovaj krojački obrt prati trendove. Puno se pažnje posvećuje modernim stilovima

8612 - 20:46-21:16

Pravci koji me vode su *fashion weekovi* koje gledam sezonu koja tek dolazi, ako radimo proljeće ljeta ja na jesen već moram znati trendove koji će biti, ujedno i boje, gledam boje vrlo često odaberemo boje sezone, već po *pantomu* ovisi o sezoni, ovisi o boji i onda ih pokušavam prilagoditi hrvatskom tržištu

Razne boje, tunike s aplikacijama - sve to pronalazi put do kupca.

8613 - 22:01-22:18

U naše trgovine većinom dolaze žene i odabiru... većinom si poslože da odaberu jedan proizvod, međutim kad uđu i vide toliko boja i modela, isprobaju i gotovo uvijek se odluče za kupnju proizvoda kad vide kako izgledaju u njemu.

Ovaj je krojački obrt i izvozno orijentiran. Izazov je uskladiti cijenu s konstantno rastućim troškovima proizvodnje

8566 - 10:33-10:50

Prvi veći izazov bila je pandemija Covida u kojoj su se trgovine zatvorile na određeno razdoblje i stala je prodaja. Kako se u tom razdoblju sve prebacilo u digitalu, tako smo i mi tom problemu doskočili otvaranjem *web-shopa*.

8566 - 11:04-11:15

Drugi veliki problem je što nema dovoljno kadra odnosno šivača i što smo neko vrijeme

bili zatrpani robom koja dolazi izvana i uvozi se a nema kvalitete.

Kvaliteta materijala i izrada garantiraju da je svaki proizvod u ovoj krojačnici 100 posto hrvatski.

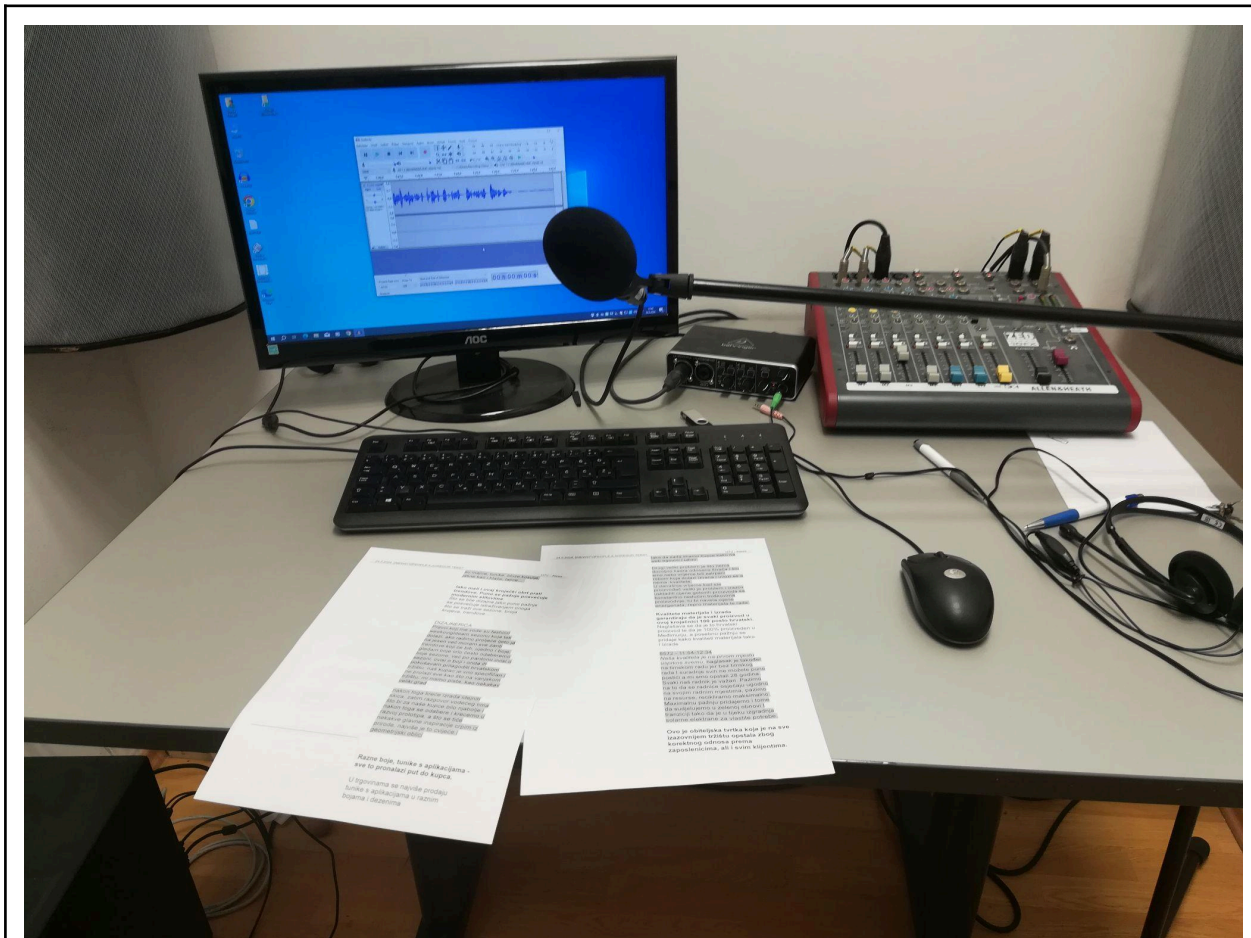
8566 - 11:54-12:06

naglasak je također na timskom radu jer bez timskog rada i suradnje svih ne možete puno postići a mi smo opstali 28 godina. Svaki naš radnik je važan.

Ovo je obiteljska tvrtka koja je na sve izazovnijem tržištu opstala zbog korektnog odnosa prema zaposlenicima, ali i svim klijentima.

3.4. Pripovjedač

Novinar koji radi prilog je istovremeno i pripovjedač, tekst koji je novinar sam napisao pročita kako bi montažer imao ‘off-ton’. Snimanje naracije obavlja pripovjedač koji je ujedno i novinar koji obrađuje tu temu. Glas se snima po prije napisanim dijelom teksta koji nije označen sivom bojom. Glas se snima u jednom pokušaju koji se stavlja na *network disk*, te se kasnije potencijalne greške ili ponavljanja izrežu u montaži. Trenutno se prilog u ovom završnom radu nalazi u arhivi HRT-a te se za sada još neće pustiti u eter, bit će pušten po potrebi.

Slika 3.4. Snimanje off-tona i prikaz kostura [2]

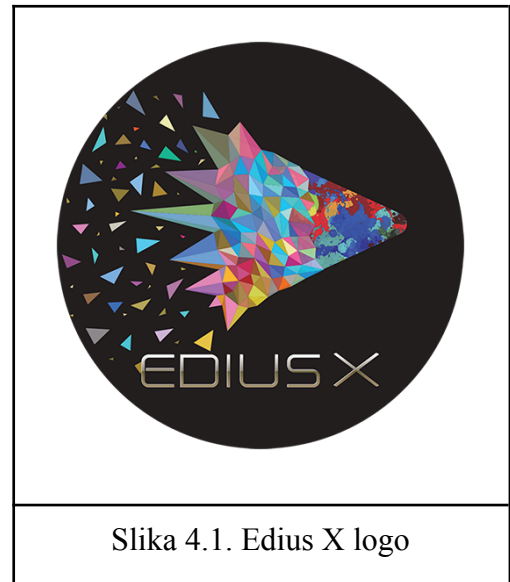
Off-ton se snima i čita odjednom te se kasnije u montaži reže na male zasebne isječke koji se popunjavaju prema tekstu u tonsku traku videopriloga.

4. Opis izrade videopriloga - Montaža

Montažer dobiva tekst, odnosno kostur, po kojemu izrezuje van potrebne dijelove izjave i off-tona, te ostatak popuni s kadrovima svojevoljno ili po želji novinara, gotov prilog se šalje u Zagreb. Montaža se obrađuje u programima Edius 9 ili Edius X. Ovaj rad je montiran u programu Edius X.

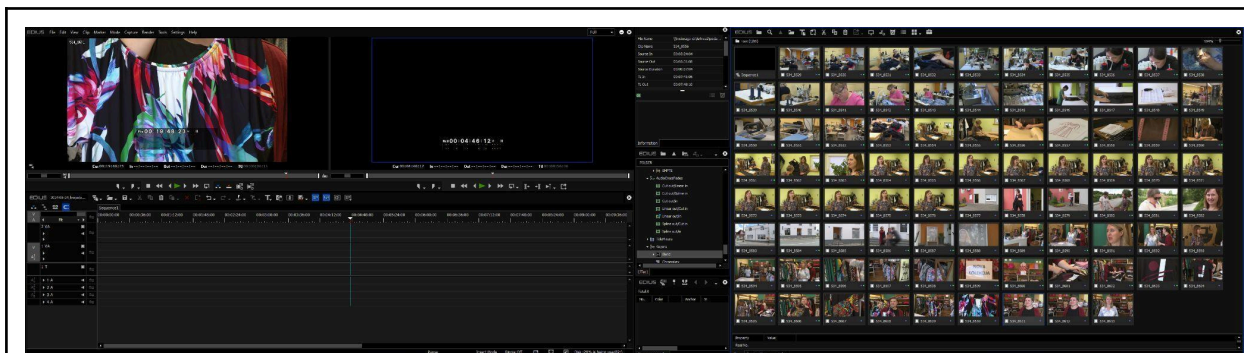
4.1. Edius X

Edius X je profesionalni program za obradu slike i zvuka, u mnogim aspektima je poprilično sličan DaVinci Resolveu. Edius je program koji se plaća jednokratno.

4.1.1. Media pool

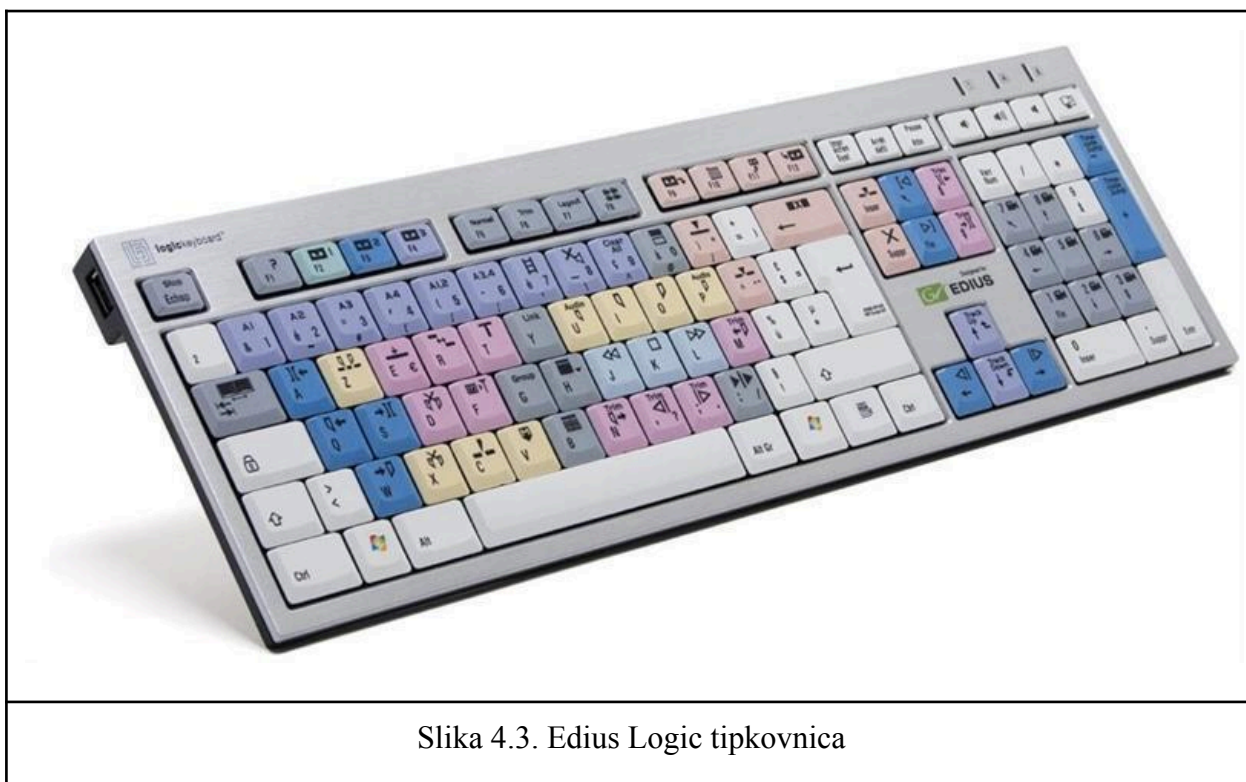
Prilog se montira na dva monitora, jedan u kojem se klipovi režu i u kojem se zapravo obavlja cijeli proces izrade priloga i drugi koji prikazuje montirani materijal. *Media pool* je mapa u koju se s računala prebacuje u program sirovi materijal za obradu, odnosno klipovi, izjave i tonovi.

Slika 4.2. Prikaz Edius X programa (lijevo) i *Media Pool* (desno) [2]

4.1.2. Rezanje off-tona i izjava

Prvi korak u izradi videopriloga je izraditi kostur, najčešće i najlakše je pratiti tekst novinara i izrezati off-ton i izjave te ih pravilno složiti kako bi imali neku osnovu te onda ostale praznine popuniti raznim isječcima, kadrovima i raznim drugim klipovima koji prate priču.

Slika 4.3. Edius Logic tipkovnica

Slika gore prikazuje službenu Edius tipkovnicu koja se nalazi u montaži, korisna je jer se na tipkama prikazane oznake prečaca.

Pritiskom tipke *enter* na videoklip ili ton, on se označuje, ponovnim pritiskom tipke *enter* videoklip ili ton se otvara u lijevom gornjem *Preview* monitoru (slika 4.2.). On se koristi kako bi se klipovi rezali. Najčešći i najlakši način rezanja klipova je s prečacima na tipkovnici "I" za početak i "O" za označavanje kraja, ovisno gdje se nalazi vertikalna linija na videu koja prikazuje vremensku oznaku, pritiskom tipke I odbacuje se sav materijal prije linije, pritiskom tipke O odbacuje se sve nakon linije (slika 4.4.). Svaki klip je potrebno označiti i izrezati 1 do 2 sekunde na početku i kraju kako ne bi došlo do prije spomenutog drhtanja kamere pritiskom on/off gumba.

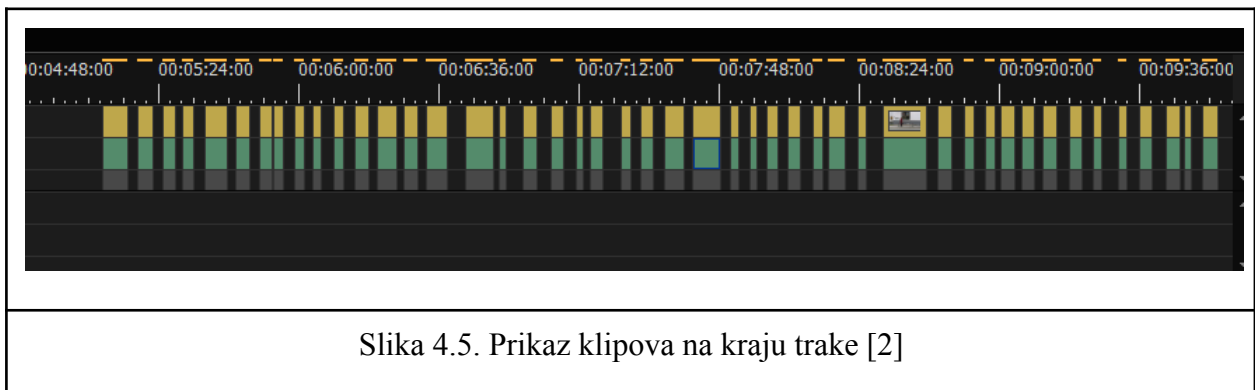

Slika 4.4. Rezanje [2]

Crna traka predstavlja realnu duljinu trajanja videa, plava traka je izrezan dio, odnosno dio klipa koji će se koristiti. Izjave se režu po vremenskim kodovima, broj koji se na kosturu nalazi prije vremenskog koda označava kronološki broj videa, on koristi u situacijama kada se radi više izjava i/ili se ostatak iste izjave nastavlja na drugom videu. Izjava može biti prekinuta radi tehničkih problema, upadanja u kadar ili blokiranja govornika. Ljudi se često znaju prepasti pred kamerom te je potrebno snimiti više izjava. U rijetkim situacijama kada govornik ne može nastaviti radi treme, intervju postaje razgovor između ispitanika i novinara te se onda pogodan dio materijala izreže i pretvara u intervju.

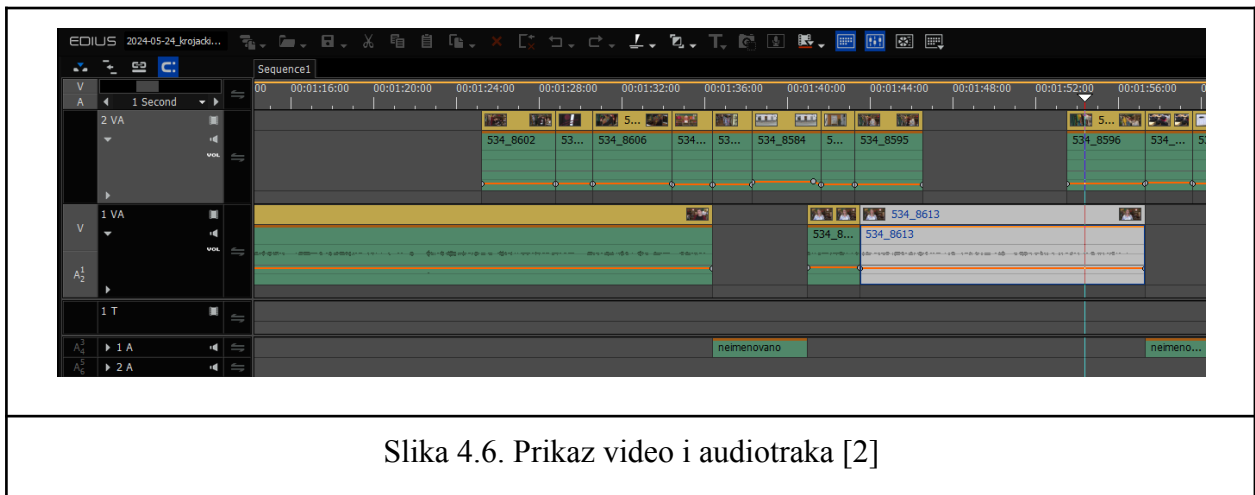
4.1.3. Označavanje i postavljanje klipova

Nakon označavanja i povlačenja klipova mišom putem *drag and drop* opcije ili pritiskom tipke *enter* na video ili audio/videotraku i off-tonova na audiotraku, klipovi se poredaju kronološki po ideji novinara, odnosno prati se kostur. Ovisno o montažeru klipovi se ili pregledavaju te se zatim režu i pune na odgovarajuća mjesta ili se prvobitno svi izrežu, stave na kraj trake (slika 4.5.) te zatim samo vuku po traci na mjesta na kojima su prikladni, odnosno da odgovaraju onome o čemu se u videoprilogu spominje.

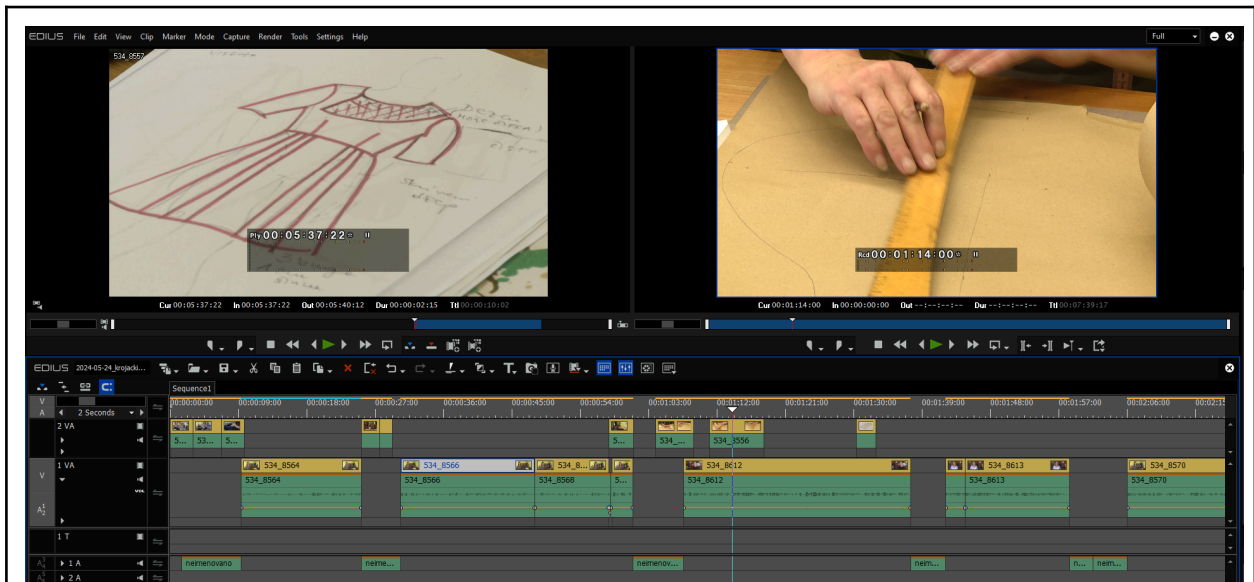
Slika 4.5. Prikaz klipova na kraju trake [2]

Videoklipovi se dijele u dvije trake.

Slika 4.6. Prikaz video i audiotraka [2]

Videoklipovi se dijele tako da se u 1. VA (donjoj) traci nalaze isječci intervjuja s govornicima, dok se u 2. VA nalaze klipovi raznih kadrova koji se vrte u pozadini (netonske snimke, *cutaway shots*)

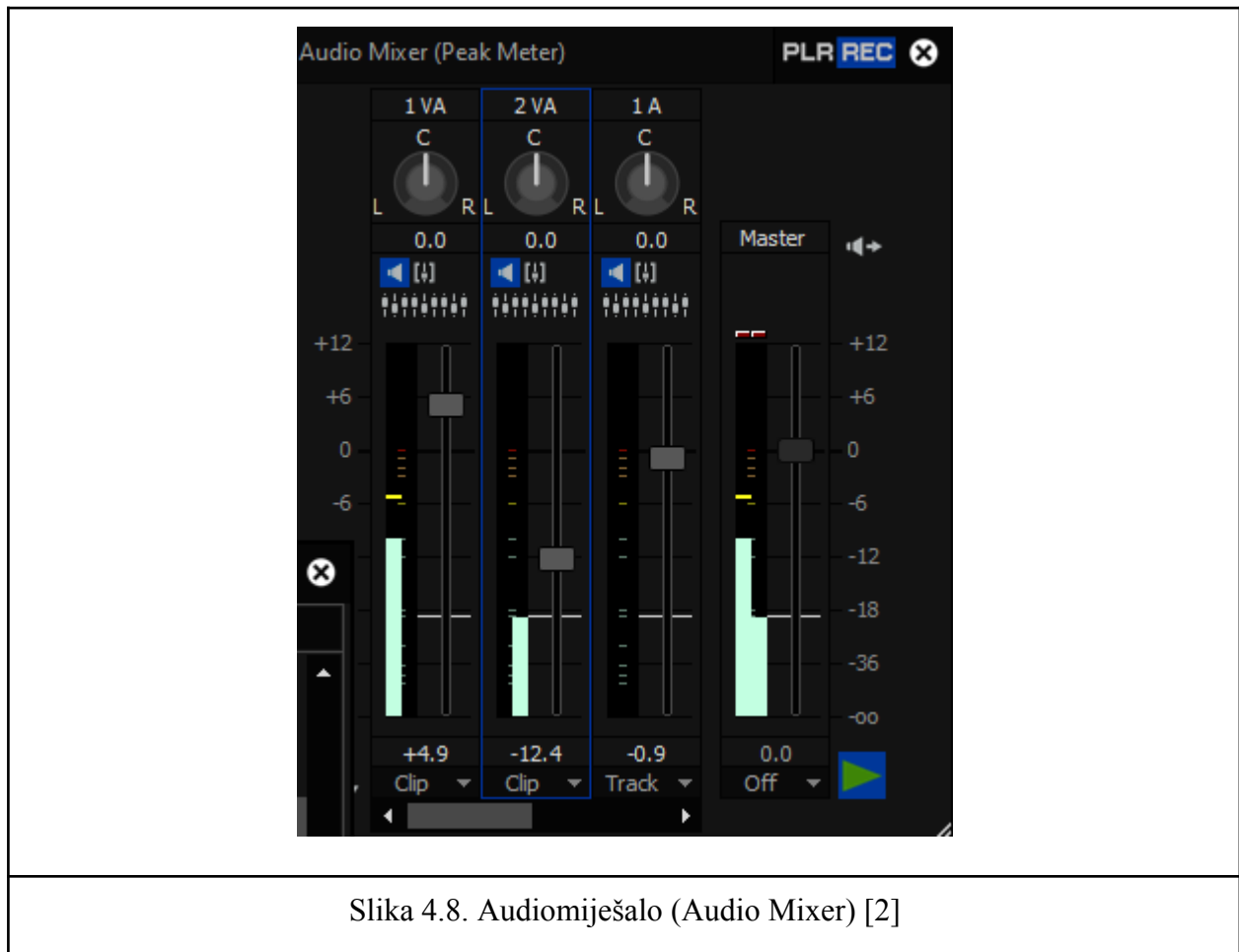

Slika 4.7. Postavljanje i punjenje praznog prostora na 2.VA s netonskim snimkama [2]

Netonske snimke se najčešće popunjavaju tako da priča ima smisao, odnosno da ako se govori o nečemu da se vrti kadar objekta o kojem se priča. Primjerice u ovom radu kada se govori o skici stavljaju se kadrovi skice dizajna kao što je gore na slici prikazano.

Nakon što se kadrovi poslože, vizualni dio priloga je gotov, preostala je još obrada i prilagodba zvuka prema intenzitetu zapisa.

4.1.4. Prilagođavanje zvuka

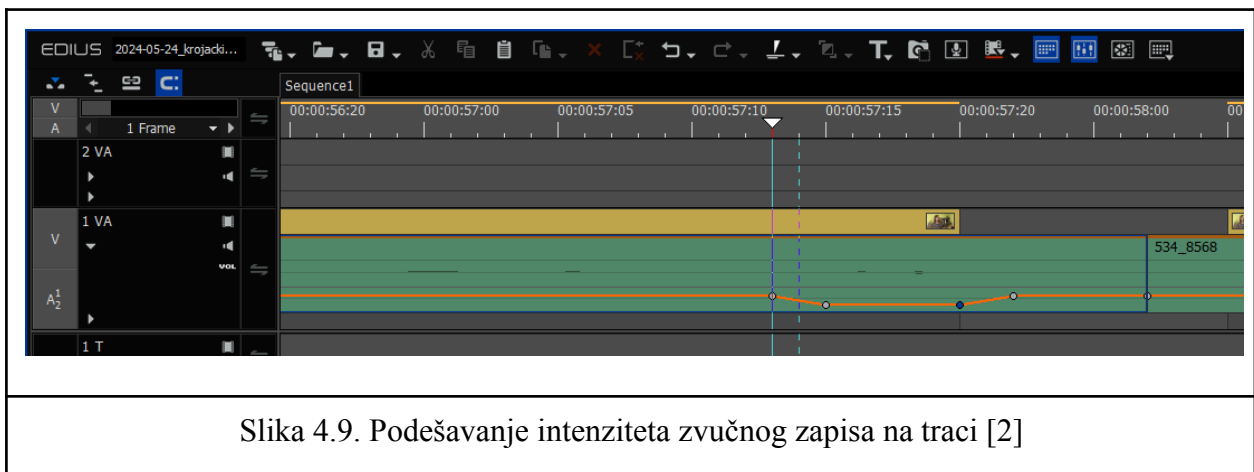

Slika 4.8. Audiomiješalo (Audio Mixer) [2]

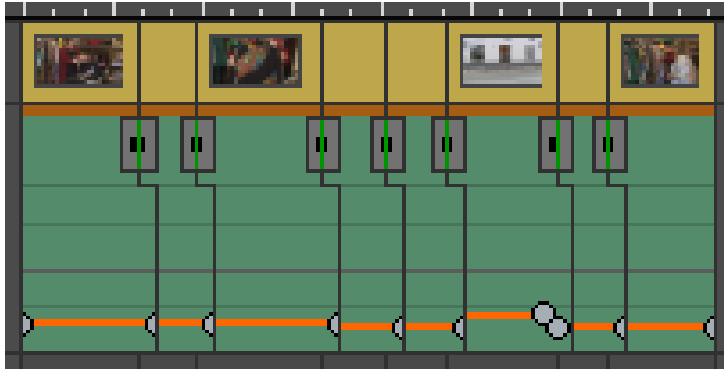
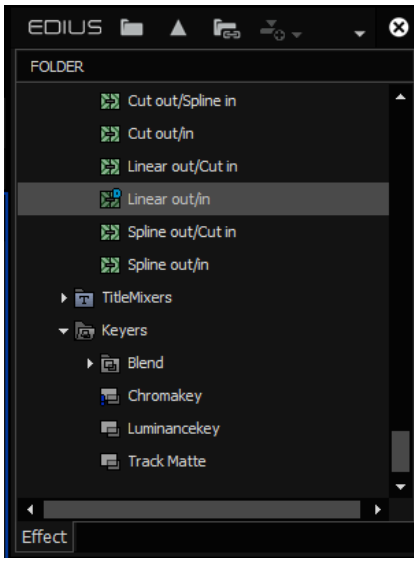
Audiomješalo (*Audio Mixer*) je alat koji služi za pojačavanje i stišavanje intenziteta zvuka. 1 VA (Video Audio) traka predstavlja traku na kojoj se nalaze izjave, 2 VA su klipovi u pozadini i 1 A predstavlja audiotraku gdje se nalazi tekst pripovjedača. Na dnu svake trake postoji opcija *Clip* ili *Track*, s kojom možemo odabrati da li želimo mijenjati intenzitet zapisa zvuka na svakom klipu pojedinačno ili cijelu traku kontrolirati odjednom.

Prva audio i videotraka sadrži isječke intervjua te se zvuk prilagođava i ujednačava. Pošto se u velikoj većini u prilogu govori, intenzitet zvučnog zapisa se podešava na -18dB do -9 dB (ili jednostavnije rečeno, sa zvukom se samo igra tako dugo dok najglasniji dijelovi trake (intenziteti audiozapisa) jedvice preskaču u “žuto” područje odnosno najviše do -6 dB).

Ako se preko govora u pozadinu stavlja nekakva glazba ili efekti poželjno ih je staviti između -20dB i -10dB kako zvuk ne bi postao izobličen, te kako ti dodatni efekti gledaocu ne bi previše odvrćali pozornost, te kako bi se govornik jasnije čuo. Druga videotraka sadrži klipove i kadrove raznih objekata i prizora koje se događaju u pozadini, intenzitet zvučnog zapisa se poprilično smanjuje (kao i prije spomenuto između -20dB i -10dB) ili se kompletno ugasi. Ako klip prikazuje neku radnju, poput šivanja na šivaćim strojevima, buka od strojeva se znatno smanji, ali je i dalje prisutna radi kompletne audiovizualne informacije. S druge strane klipovi detalja ili klipovi gdje ljudi govore u pozadini jednostavno se potpuno stišaju kako se ne bi pojavio šum ili kako ne bi došlo do ispreplitanja glasova, te bilo teže za pratiti.

Pritiskom na narančastu liniju, odnosno *volume envelope*, postavlja se *keyframe*, pritiskom na bilo kojem drugom dijelu linije postavlja se novi *keyframe* i tako možemo staviti veći broj *keyframeova* koji služe za manipuliranje s intenzitetom zvučnog zapisa. Pritiskom na *keyframe* i pomicanjem dolje se zvuk smanjuje i obrnuto. Ovo se koristi kada je na određenim dijelovima u videu zvuk preglasan. Najčešće se radi o nekakvoj vanjskoj buci ili kada govornik nešto naglasi ili jednostavno treba prilagoditi zvuk kako bi bio konzistentan. Na primjeru gore je na nekoliko sekundi audiozapis bio preglasan te se ručno smanjio za bolji efekt, odnosno da zvuči jednako i glatko.

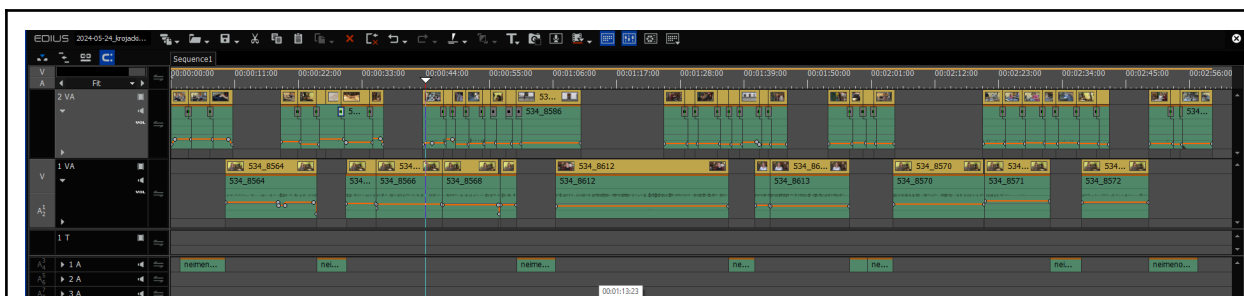
	
<p>Slika 4.10. Linear out/in [2]</p>	<p>Slika 4.11. Effect folder [2]</p>

Linear out/in je efekt koji se stavlja na podešen audiozapis kako bi još dodatno popravio i prilagodio zvuk tijekom prijelaza s jednog klipa na drugi. Koristi se kako bi se izbjegao prenapli rast ili pad, odnosno skok, jačine zvuka.

Uz *Linear out/in* najviše se također koristi i efekt *Stabilizer*, kao što mu i ime govori, stabilizira sliku kako bi se manje tresla. Najčešće se koristi na kadrovima detalja jer je tamo trešnja najviše prisutna, bilo radi vremenskih uvjeta, poput vjetra koji miče kameru, ili slučajnih dodira rukom, odnosno laganog udaranja po kameri. Naravno on sam ne može u potpunosti smiriti svaki kadar, ali u velikoj većini se uz taj alat isječak može spasiti te biti korišten u prilogu. Nakon prolaska kroz sve ove korake prilog je gotov te se može pregledati i evaluirati.

5. Pregled gotovog videopriloga

Nakon što je prilog gotov, odnosno pravilno poredan i zvuk prilagođen, ako želi, novinar dolazi i pregledava videoprilog te se po potrebi i njegovoj želji mijenjaju neki elementi priloga.

Slika 5.1. Prikaz traka gotovog priloga [2]

Prilog se, sa svim materijalom, arhivira pod imenom teme i imenom novinara na zajednički server. Zatim se prilog šalje za Zagreb kako bi se po potrebi emitirao. Kada se šalje, video se ne eksportira, već se šalje *Edius file* koji se onda može otvoriti bilo gdje pošto se prilog nalazi na serveru. Ako je potrebno u Zagrebu se još dodatno montira i promjeni ako se smatra za pojedine dijelove neprihvatljivim.

6. Zaključak

Izrada videopriloga za Hrvatsku radioteleviziju predstavlja kompleksan i višeslojan proces koji zahtijeva temeljito razumijevanje svih faza televizijske produkcije. Ovaj završni rad pružio je sveobuhvatan pregled ključnih koraka, uključujući istraživanje, pisanje scenarija, snimanje, montažu i postprodukciju. Kroz detaljnu analizu svakog segmenta, jasno je da je uspješan videoprilog rezultat pažljivog planiranja, kreativnosti i tehničke vještine.

Rad je istaknuo važnost prilagodbe specifičnim zahtjevima i standardima Hrvatske radiotelevizije, naglašavajući potrebu za profesionalnošću i visokokvalitetnim sadržajem.

Praktični primjeri i teorijski okvir prikazani u radu jasno su pokazali da je timski rad i učinkovita komunikacija među članovima produkcijskog tima od suštinskog značaja za uspjeh. Korištenje suvremene tehnologije i opreme dodatno je naglasilo važnost stalnog usavršavanja i prilagodbe novim izazovima u medijskom okruženju.

Zaključno, ovaj rad potvrđuje da izrada videopriloga za HRT zahtjeva integraciju kreativnih, tehničkih i organizacijskih vještina. Budući medijski profesionalci trebaju biti spremni za kontinuirano učenje i prilagodbu kako bi ispunili visoke standarde i očekivanja moderne televizijske produkcije. Ovaj rad stoga predstavlja vrijednu smjernicu za sve koji žele uspješno kročiti u svijet televizijskog novinarstva i produkcije.

Varaždinu, 5.09.2024.

potpis studenta

7. Literatura

1. Peter Ward, Alan Bermingham, Chris Wherry, *Multiskiling for Television Production*, Focal Press, 2000

2. LEKSIKON RADIJA I TELEVIZIJE, drugo izdanje, HRT, 2016.,
https://api.hrt.hr/media/static/doc/hrt_leksikon.pdf

3. A. Bermingham, *Location Lighting for Television*, Focal Press, 2003

4. *EDIUS Edit Anything (Version 9.0)*, Grass Valley, 2017
<https://www.edius.net/downloads/en/pro9manual.pdf>

Popis slika

Autori slika

[1] Dejan Oletić

[2] Nikola Oletić

Slika 3.1. Rad na kameri [1]

Slika 3.2. iNews logo

<https://www.inews.co.za/Content/V2/img/Logo%20Menu.png>

Slika 3.3. prikaz programa

<https://i.ytimg.com/vi/qruqhbErDnI/maxresdefault.jpg>

Slika 3.4. Snimanje off-tona i prikaz kostura [2]

Slika 4.1. Edius logo

<https://satyamfilm.com/wp-content/uploads/2020/09/EDIUS-X-Logo-icon.png>

Slika 4.2. Prikaz Edius X programa (lijevo) i Media Pool (desno) [2]

Slika 4.3. Edius logic tipkovnica

https://www.bhphotovideo.com/images/fb/Logic_Keyboard_LKBU_EDIOUS_AJPU_US_Grass_Valley_EDIOUS_Slim_747087.jpg

Slika 4.4. Rezanje [2]

Slika 4.5. Prikaz klipova na kraju trake [2]

Slika 4.6. Prikaz video i audiotraka [2]

Slika 4.7. Postavljanje i punjenje praznog prostora na 2.VA s netonskim snimkama [2]

Slika 4.8. Audiomiješalo (Audio Mixer) [2]

Slika 4.9. Podešavanje intenziteta zvučnog zapisa na traci [2]

Slika 4.10. Linear out/in [2]

Slika 4.11. Effect folder [2]

Slika 5.1. Prikaz traka gotovog priloga [2]

9. Televizijski prilog

Google Drive link na gotov primjer priloga:

<https://drive.google.com/file/d/14EDOfUP9BbsIP5wTjUiaIjqIzJnQjCXH/view?usp=sharing>

UNIVERSITY
NORTH

Sveučilište
Sjever

SVEUČILIŠTE
SJEVER

IZJAVA O AUTORSTVU

Završni/diplomski/specijalistički rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, NIKOLA OLETIĆ (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog/specijalističkog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom IZRADA PRILOGA ZA HRVATSKU RADIOTELEVIZIJU (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Ole
(vlastoručni potpis)

Sukladno članku 58., 59. i 61. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti završne/diplomske/specijalističke radove sveučilišta su dužna objaviti u roku od 30 dana od dana obrane na nacionalnom repozitoriju odnosno repozitoriju visokog učilišta.

Sukladno članku 111. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima student se ne može protiviti da se njegov završni rad stvoren na bilo kojem studiju na visokom učilištu učini dostupnim javnosti na odgovarajućoj javnoj mrežnoj bazi sveučilišne knjižnice, knjižnice sastavnice sveučilišta, knjižnice veleučilišta ili visoke škole i/ili na javnoj mrežnoj bazi završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice, sukladno zakonu kojim se uređuje umjetnička djelatnost i visoko obrazovanje.